

Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Eesti Sotsiaalepedagoogide Ühenduse (ESPÜ) arvamus lastekaitseaduse ja täitemenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõule

Lugupeetud Sotsiaalministeeriumi esindaja

16.01.2026

Täname teid võimaluse eest avaldada arvamust kooskõlastusringile saadetud Lastekaitseaduse ja Täitemenetluse seadustiku muudatustele. Ühtlasi oleme tänulikud võimaluse üle osaleda veebikohtumisel, mis toimus haridusasutuste tugimeeskondade esindajate ning Eesti Koolijuhtide Ühenduse ja Sotsiaalministeeriumi ametnike vahel.

Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendusel on mitmeid tähelepanekuid ja märkamisi seoses kavandatavate muudatustega, palume neid võimalusel arvestada ja arvesse võtta. Tervitame igasugust õigusselguse loomise kavatsust, kuid samal ajal kutsume üles suhtuma tähelepanelikult haridussüsteemis toimuva suhtes – ka seal on pedagoogiline koosseis suure pinge, ülekoormuse ning ka läbipõlemise ja personali pideva lahkumise suure töökoormuse tõttu surve all.

1. Juhtumi edastamine

- Kavandatava LasteKS § 29 lõike 5 kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale lapsega töötavale isikule, arvestades käesoleva seaduse § 28 lõikes 1 sätestatut.

1.1. Peame oluliseks, et seaduses või seletuskirjas oleks välja toodud, milline on protseduur juhtumi edastamiseks pädevale lapsega töötavale isikule. Kui kõnealune isik ei ole kohaliku omavalitsuse (valla- või linnavalitsuse) töötaja, peab nõusoleku küsima ka lapsega töötavalt isikult, kellele juhtum soovitakse edastada. Nii on võimalik vältida ka teiste asutuste töötajate läbipõlemist ning tagada kvaliteetne teenus.

1.2. Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendust huvitab, kuidas saab lihtmenetluse koordineeri ja haridusasutuses infot, et tegelikult ilmneb lapse abivajadus mitmes valdkonnas ning tuleb menetlus üle anda lastekaitsetöötajale?

1.3. Lihtmenetlusena haridusasutuses algatatud juhtumi üleandmisel lastekaitsepspetsialistile - kuidas toimub juhtumijuhi muutus ja muutusest vanemale teavitamine olukorras, kus haridusasutuses läbiviidava lihtmenetluse puhul tuleb eelnevalt seletuskirja kohaselt küsida lapsevanema nõusolekut juhtumi korraldamiseks haridusasutuses.

2. Juhtumi koordineerimine haridusasutuses

- Kehtiva seaduse (PGS, PRÕK, LKS) järgi on haridusasutustes juba moodustatud tugimeeskonnad, mille kaudu toimub haridusvaldkonnas abivajava lapse juhtumi koordineerimine. Siiski, et vältida lastekaitsetöötajate ülekoormust, peaks seadusemuudatustes olema täiendatud paragrahv, kus täpsustatakse, et haridusvaldkonnas abivajavast lapsest teavitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitsepspetsialisti juhul, kui haridusasutuse sisene abivajava lapse toetamine ei ole andnud tulemust.

2.1. Teeme ettepaneku järgmise täienduse sisseviimiseks: „*Haridusasutuse esindaja teavitab haridusvaldkonnas abi vajavast lapsest kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitsepspetsialisti juhul, kui haridusasutuse sisene abivajava lapse toetamine ei ole andnud tulemust.*“

See muudatus aitab vältida olukorda, kus lastekaitsetöötajatele edastatakse juhtumid, mille puhul annab tulemust ka haridusasutuse sisene tugispetsialistide poolt toetamine. Selline muudatus ei takista lastekaitsepspetsialistil ülevaate saamist lapse abivajadusest. Kui abivajadus ilmneb mõnes muus valdkonnas ja juhtum on jõudnud lastekaitsetöötajani (Lasteabi, Politsei, tervishoiu vm valdkonna kaudu), tuleb lastekaitsetöötajal teha eelhindamine ning järelikult võtta ühendust ka haridusasutusega. Nii saab lastekaitsepspetsialistile teatavaks ka komplekssem abivajadus.

2.2. Seletuskirjas on kirjas: „*Hariduses/tervishoius ja teistes sarnastes valdkondades olevate spetsialistide töökoormus on samuti suur, /.../*” ning 06.01.2026 toimunud haridusasutuste ühendustega toimunud kohtumisel jäi kõlama, et seadusemuudatustega ei kaasne haridusasutustes töökoormuse suurenemist.

Kuidas on eelnõu väljatöötaja jõudnud järelduseni, et eelnõu ei mõjuta haridusasutuste tugimeeskonna töökoormust, kui ei ole läbi viidud asjakohast mõjuuuringut?

3. Pädev isik

- Kavandatava LasteKS § 29 lõike 5 kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks **pädevale lapsega töötavale isikule**, arvestades käesoleva seaduse § 28 lõikes 1 sätestatut.

3.1. Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendus peab oluliseks, et seletuskirjas oleks välja toodud, kuidas hinnatakse isiku pädevust, vältimaks olukorda, kus lastekaitse ülesanded kanduvad isikutele või haridusasutustele, kellel puuduvad selleks vajalikud oskused ja ressursid.

3.2. Eelnõuga kaasnevateks kuludeks on vajalik märkida ka koolituste ja täiendkoolituste kulu, et oleks tagatud asjakohane ning ootustele vastav juhtumi koordineerimine.

4. Nõusoleku küsimine

- Kavandatava LasteKS § 29 lõige 6: Käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatata juhtudel võib lapse seadusliku esindaja nõusolekul juhtumit koordineerida lapsega töötav isik, kes tegutseb selles lapse heaolu valdkonnas, kus abivajadus ilmnes, arvestades käesoleva seaduse § 28 lõikes 1 sätestatut.

4.1. Seletuskirjas lk 13 on selgitatud, et *selle, mida seadusliku esindaja nõusolek peab juhtumi efektiivseks koordineerimiseks hõlmama ning kuidas nõusolek vormistatakse, peab läbi mõtlema vastavas valdkonnas tegutsev asutus või spetsialist. Oluline on arvestada, et lapse seadusliku esindaja nõusolek peab hõlmama ka nõusolekut töödelda võrgustikutöö jaoks vajalikke isikuandmeid.* Nõusoleku sisu ja vormi peab läbi mõtlema seadusandja, et üle-Eesti oleks nõusoleku sisu ühtlane, ei oleks seaduse erinevalt tõlgendamise võimalust ning ei kaasneks asutustele suuremat töökoormust. Haridusasutuse peamiseks ülesandeks on hariduse pakkumine, juriidiliste dokumentide ning erinevatele õigusaktidele ja direktiividele ning määrustele vastavate alusdokumentide välja töötamine ei saa olla haridustöötaja ülesanne ega vastutus.

4.2. Kas juhtumikorralduse põhimõttel lihtmenetluse koordineerimisel eeldab seadusandja senise praktika muutust ja/või täiendust haridusasutuses läbiviidava abivajava lapse toetamisel nt lihtmenetluse algatamise vormistamisel, - läbiviimisel, dokumentide säilitamisel jmt.

5. Lastekaitsetöötajate töökoormuse vähendamine

Oleme seisukohal et käesoleva seadusemuudatusega kaasnev lastekaitsetöötajate koormuse vähenemine on marginaalne. Koormust võiks aidata vähendada ennekõike laste ja lastekaitsetöötajate mõistlik suhtarv, lastekaitsetöötajate tööülesannete ülevaatamine kohaliku omavalitsuse üksuses (linna- või vallavalitsuses), mõjutusmeetmete täiendamine, tõhusate teenuste kättesaadavus. Läbipõlemist ei põhjusta lihtmenetlused, vaid keerulised pikaajased juhtumid, mille puhul senised võimalused ei ole tulemust andnud. Lastekaitsetöötajal peaks olema võimalus juhtum pika seisaku puhul kolleegile edasi anda, et pikaajaline keeruline pikemalt seisakus olnud juhtum ei kurnaks lastekaitsetöötajat. Vajalik on toetada lastekaitsetöötajaid viisil, mis tõhustab nende tööd, et oleks võimalik juhtumeid lõpetada, saada nii eduelamust ning tekiks ruumi uute juhtumite jaoks.

5.1. Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendust huvitab, kas on tehtud mõju uuring - kui jah, siis kuidas ja milliste tulemustega, selle kohta, et kui palju väheneks eelnõus toodud juhtumite puhul ülesannete delegerimisel lastekaitse juhtumite arv.

5.2. Lisaks soovime teavet, kui palju on lastekaitsetöötajate laual juhtumeid, mida saaks või peaks lahendama haridusasutuses, kuid mingil põhjusel on haridusasutuse tugimeeskond suunanud need lahendamiseks kohaliku omavalitsusüksuse lastekaitse töötajale. Sotsiaalpedagoogide ühendusel on keeruline nõustuda seletuskirjas tooduga, mille järgi haridusasutus suunaks KOV lastekaitsele juhtumeid, mida saab ja tuleb lahendada haridusasutuses – nt seletuskirjas viidatud kiusamisjuhtumid ja konfliktolukorrad kaaslastega või õpetajatega.

5.3. Kas ja kuidas on eelnõu koostajad hinnanud eelnõu mõju haridusasutuste tugiteenuste osutajate koormusele. Kordame siinkohal eelnevalt p 3.3 tõstatatud küsimust: kui eelnõu koostaja ei näe muutust ega koormuse muudatust haridusasutuses, siis ei ole tõene ka seletuskirja preambulas toodud eesmärk, et eelnõu eesmärgiks on lastekaitsetöötajate töökoormuse vähendamine ja läbipõlemise ennetamine.

5.4. Millised on haridusasutuse vastaval töötaja (nt sotsiaalpedagoogi) võimalused juhul, kui lihtmenetluses ei näita lastekaitsetöötaja üles valmisolekut koostööd teha või võrgustikutöös osaleda?

5.5. Eelnõus märgitakse ebasobivate mõjude riskina nt *Hariduses/tervishoius ja teistes sarnastes valdkondades olevate spetsialistide töökoormus on samuti suur, mistõttu ei pruugi nende panustamine juhtumikorraldusse või võrgustikutöösse vaatamata eelnõukohastele muudatustele suureneda. Isegi kui juhtumi peamised probleemid tulenevad valdkonnast, mille kohta on lapsega töötaval spetsialistil head teadmised, võivad spetsialistid ikkagi vajada lisateadmisi/-oskusi lastekaitsevaldkonnas (nt kuidas luua lapsega kontakti ja usaldust), ning kõigi sihtrühmade puhul ei pruugi olla üheselt selge, kes ja kuidas peaks selliseid teadmisi teiste valdkondade spetsialistidele jagama.* Kas hariduses/tervishoius töötav spetsialist saab keelduda lihtmenetluse juhtumikorraldusest lihtmenetluses põhjusel, et tema töökoormus seda ei võimalda?

Usutavasti mõistate eelnevate küsimuste püstitamise põhjuseid ja vajalikkust: haridusasutuste tugipersonal – sh sotsiaalpedagoogid, on ka käesoleval ajal, enne eelnõu kooskõlastamist, suure koormuse ja pingel all töötavad teiste abistajad. Praegu on Lastekaitseseaduse ja Täitemenetluse seaduse eelnõu ja seletuskirja vahel ebakõla eesootavate ülesannete ja nende mahu osas. Ootame ja palume, et eelnõu koostaja arvestaks siinses kirjas toodud ettepanekutega, tagasisidestaks seadusandja mõtte püstitatud küsimuste osas ning viiks omavahel mõttelisse kooskõlla seadustesse planeeritavad sätted ja seletuskirja.

Lugupidamisega

Merilin Uder (juhatuse esindaja)

Katrin Malm (ESPÜ liige)